

Samen werken aan de ruimtelijke kwaliteit van Drenthe

Atelier mooi

Sinds begin 2010 bestaat Atelier mooi Drenthe. Het kreeg een prestigieuze doelstelling: de kwaliteit van het landschap voor de toekomst behouden en verder versterken. Atelier mooi Drenthe is een onafhankelijk platform waar de Drentse gemeenten en de andere partijen gebruik van kunnen maken bij het ontwikkelen van plannen. De belangrijkste opgave was de afgelopen twee jaar was om meer kwaliteit in de ruimtelijke plannen te krijgen. De lat moest hoger komen te liggen. Hoe ver is Atelier mooi Drenthe met die opdracht?

Drenthe wil de lat hoger leggen

Eind 2009 werd Els van der Laan aangetrokken als atelierleider van Atelier mooi Drenthe. In Friesland was ze een aantal jaren met haar bureau No.ORDPEIL landschap.stedenbouw uit Sneek betrokken bij het ontwikkelen van het concept 'dorps-DNA', een interactieve manier om samen met gemeenten en de bevolking de identiteit van dorpen vast te leggen. Els van der Laan over deze aanpak in Friesland: 'Als je het DNA van een dorp weet vast te leggen, heb je een manier om naar de toekomst van dat dorp te kijken. Het probleem in Friesland was dat we weliswaar erg trots op ons verleden waren, maar dat we er maar niet in slaagden om plannen te maken die rekening hielden met de cultuur-historische kwaliteiten. Friesland – zo kwamen we tot de conclusie – ging op een zo kleinschalige manier met dorpsuitbreidingen om dat door die 'postzegel-aanpak' het erfgoed op den duur juist bedreigd werd. Door steeds overal een beetje te doen werd het juist helemaal niets. We vonden dat het tijd was voor 'nieuwe dorpen'. Met het dorps-DNA konden we de erfelijke eigenschappen van het oude dorp op het nieuwe dorp overbrengen.'

Els van het Laan is in 2010 in Atelier mooi Drenthe volgens hetzelfde concept gaan werken met Duurzaam DNA Drenthe. Het landschap kent vier kwaliteitsdragers: het blauw van het water, het groen, het rood van de bebouwing en het grijs van de infrastructuur. 'Die vier lagen vormen samen het DNA', stelt Van der Laan: 'Samen geven die vier ons het nodige houvast om het landschap te begrijpen. Duurzaam DNA Drenthe laat zien hoe je ruimtelijke kwaliteit voor je kunt laten werken' (zie artikel *Duurzaam DNA Drenthe* verderop in dit nummer).

Al vele jaren is ruimtelijke kwaliteit - of wellicht beter: het ontbreken ervan - een actueel thema in Drenthe. Een voorbeeld is de actie 'Kiek op Drenthe' uit 2006, destijds een initiatief van de Natuur en Milieufederatie Drenthe en Stichting Het Drentse Landschap. De Drenten werd gevraagd de mooiste en lelijkste plekken van hun provincie op de foto te zetten. Drenthe deed enthousiast mee. Er bleek een verrassende eensgezindheid over wat er mooi en lelijk aan Drenthe was.

Vervolgens begon de provinciale politiek zich nadrukkelijk de vraag te stellen: moeten we niet extra gaan investeren in de ruimtelijke kwaliteit? De provincie besloot Atelier mooi Drenthe op te richten. Bewust koos Drenthe niet voor een adviseur die de gemeente zou kunnen bijstaan bij het ontwikkelen van hun ruimtelijke plannen, maar voor een meer interactieve wijze van werken in de vorm van een ‘werkplaats’.

Atelier mooi Drenthe heeft zich in het eerste jaar gericht op thema’s als stads- en dorpsranden, schaalvergroting in de landbouw, de wateropgave, krimp en leefbaarheid en recreatie en toerisme. Het atelier koos voor thema’s die buiten de bebouwde kom plaatsvinden en waarvoor in principe geen structureel geld voor planontwikkeling beschikbaar was. Een keuze die het atelier de kans bood om de gemeenten en andere betrokkenen een interessant aanbod te doen. Na het eerste jaar waarin deze thema’s de invalshoek vormden, heeft het atelier zich het tweede jaar gericht op individuele gemeenten en hen de vraag voorgelegd

welke thema’s voor de gemeenten belangrijk waren. Els van der Laan: ‘Via onze thema’s en de specifieke vragen van de gemeenten hebben we heel gericht bepaalde onderwerpen kunnen agenderen. Het was een groot voordeel dat we als onafhankelijk platform konden opereren. Kennisuitwisseling is steeds heel belangrijk geweest, bijvoorbeeld wat kunnen we leren van de burens?’

In het begin ontmoette Atelier mooi Drenthe hier en daar nogal wat scepsis. Els van der Laan begrijpt dat: ‘Deels had dat zeker te maken met onbekendheid over het atelier en de dingen die opgepakt werden. Daarnaast was er ook een zeker wantrouwen richting provincie. Die had immers destijds het initiatief genomen en had het atelier financieel mogelijk gemaakt. Wat wilden ze daarmee bereiken? Was de provincie echt wel zo onbaatzuchtig of zat er mogelijk een addertje onder het gras? Zo werkt het nu eenmaal in Nederland. Ze vervolgt: ‘We wisten het van het begin af zeker: Atelier mooi Drenthe zou zich met goede daden

moeten bewijzen vóór we vaste grond onder de voeten zouden kri'gen.+

In 2010 organiseerde Atelier mooi Drenthe zo'n vijftien werkateliers en masterclasses. Een aantal bureaus kreeg de opdracht bepaalde thema's uit te diepen. Zo heeft bureau The Missing Link een analyse gemaakt van de mogelijkheden om het Drentse erfgoed te benutten als economische factor (zie artikel *Waardevol erfgoed* verderop in dit nummer). LOLA Landscape Architects kreeg de opdracht een analyse te maken van de stads- en dorpsranden en te kijken hoe de aansluiting van steden en dorpen op het buitengebied functioneerde (zie artikel *Randverschijnselen*). Ook was er een opdracht voor H+N+S Landschapsarchitecten om het Drentse 'waterpalet' nader te beschouwen: de oude beekdalen op het Drents plateau contra de kanalen en wijken uit jongere perioden.

Bevestiging van het feit op de goede weg te zijn kreeg Atelier mooi Drenthe eind januari 2011 toen het symposium *Duurzame kwaliteit als Dren'se opgave+ maar liefst 250 deelnemers kon noteren.

Els van der Laan: 'Ik heb het gevoel dat we na een eerste jaar van zwoegen en ploegen in het tweede jaar konden beginnen met zaaien. En om in deze beeldspraak te blijven: na twee jaar Atelier mooi Drenthe begint dat zaad te ontkiemen. Als je na zo'n korte tijd al vraagt of er iets van resultaat te zien is, dan is dat precies de valkuil. Een periode van twee jaar is te kort voor de oogst. Atelier mooi Drenthe zou er van de provincie minstens nog twee jaar bij moeten krijgen om de oogst van twee jaar werken aan ruimtelijke kwaliteit te borgen. Het zou zonde zijn om er nu mee op te houden!'

